

දකුණු පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව

දෙවන වාර පරීක්ෂණය - 2019 මාර්තු

13 ශ්‍රේණිය

ආර්ථික විද්‍යාව

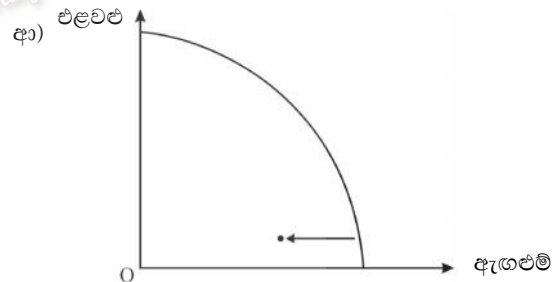
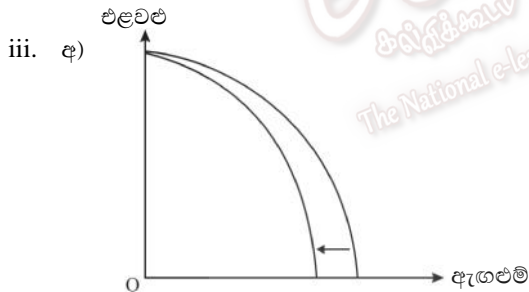
විසඳුම් පත්‍රය

I කොටස

01. - 3	02. - 5	03. - 1	04. - 2	05. - 5	06. - 5	07. - 2	08. - 5
09. - 2	10. - 4	11. - 2	12. - 1	13. - 3	14. - 4	15. - 5	16. - 2
17. - 1	18. - 2	19. - 5	20. - 2	21. - 5	22. - 4	23. - 5	24. - 4
25. - 2	26. - 3	27. - 3	28. - 5	29. - 4	30. - 1	31. - 4	32. - 1
33. - 4	34. - 2	35. - 3	36. - 2	37. - 1	38. - 2	39. - 1	40. - 2
41. - 3	42. - 2	43. - 4	44. - 3	45. - 2	46. - 4	47. - 2	48. - 5
49. - 4	50. - 4						

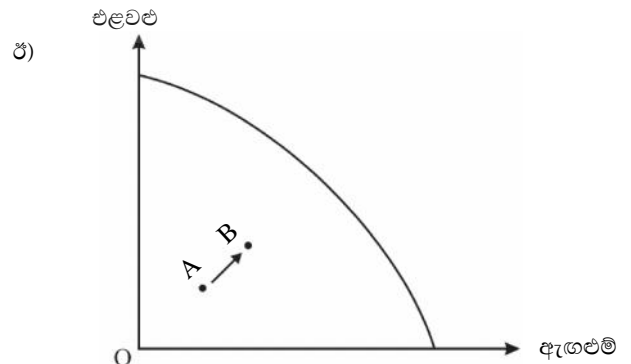
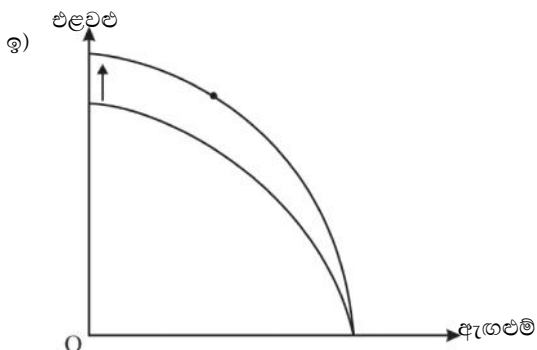
II කොටස

- (01) i. අ) ප්‍රාග්ධනය යනු භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගනු ලබන මිනිසා විසින් නිෂ්පාදිත නිෂ්පාදන ආධාරකයයි. උදාහරණ ලෙස යන්ත්‍රෝපකරණ, කර්මාන්තශාලා, ගොඩනැගිලි. (ලකුණු 2)
- ආ) ප්‍රාග්ධනයේ සුවිශේෂී ලක්ෂණය වන්නේ,
 * මිනිසා විසින් නිෂ්පාදිත සාධකයකි. * ඵලදායීතාවයෙන් වැඩිම සාධකය වේ.
 * ක්ෂය ප්‍රතිසම්පාදනය කළහැක. * මූර්ත වත්කමකි. (මින්දාම එක් හැඳින්වීමකට ලකුණු 2)
- ii. අ) ආදායම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ ගැටළුව මගින් පෙන්වුම් කෙරෙන්නේ, ආර්ථිකයක නිෂ්පාදිත භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය හෙවත් ජාතික ආදායම ජනතාව අතර බෙදී යන්නේ කෙසේ ද යන්නයි.
 හිඟ සම්පත් යොදා ගනිමින් නිෂ්පාදිත භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය සමාජයේ කවුරුන් විසින් හිමිකරගන්නේ ද යන්නයි. (මින්දාම එක් හැඳින්වීමකට ලකුණු 2)
- ආ) වෙළඳපොළ ආර්ථිකයක මෙන්ම ගැටළුව විසඳෙන්නේ පුද්ගලයන් විසින් හිමිකරගෙන ඇති නිෂ්පාදන සම්පත් ප්‍රමාණය හා ඒවාට වෙළඳපොළෙහි තීරණය වන මිල ගණන් අනුවය.
 සැලසුම් ආර්ථිකයක මෙම ගැටළුව වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් තීරණය නොවන අතර මධ්‍යගත සැලසුම් මණ්ඩලය මගින් ගනු ලබන තීරණ මත ආදායම් විෂමතා අවම වන පරිදි සමස්ත නිෂ්පාදනය බෙදා හරිනු ලැබේ. (එක් කරුණකට එක් ලකුණු බැගින් ලකුණු 2)

විදේශිකයන් ඇඟළුම් කර්මාන්තයේ ආයෝජන ඉවත් කර ගැනීම නිසා ඵල අංශයේ සම්පත් සම්භාරය සහ ඵලදායීතාව අඩුවන බැවින් ඇඟළුම් අංශයෙන් පමණක් නි. හැ. මා. වක්‍රය වමට විතැන් වේ.

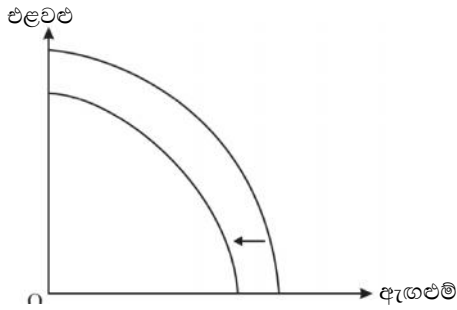
ආනයනික යෙදවුම් වල ඉහළ යාම නිසා ඇඟළුම් නිමැවුම පමණක් අඩුය. විභව නිමැවුමට බලපෑමක් නොමැති අතර ඇඟළුම් අංශයෙන් වම්පස ලක්ෂයක නිෂ්පාදනය වේ.

ඵලවළු නිෂ්පාදනයේ ඵලදායීතාව පෙරට වඩා වැඩිවන බැවින් ඵල අංශයෙන් පමණක් නි.හැ.මා. වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ.

ඉම සේවා නියුක්තිය පහත වැටීම නිසා නි.හැ.මා ඇතුළත ලක්ෂයක සිට මායිම දෙසට ලක්ෂය විතැන් වේ. විභව නිමැවුමට බලපෑම්ක නැත

c)

ශ්‍රමිකයන්ගේ බාහිර ශුද්ධ සංක්‍රමණය ඉහළ යාමක් නිසා සම්පත් සම්භාරය අඩුවීමෙන් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය වමට විතැන් වේ.

(නිවැරදි ප්‍රස්තාරයට ලකුණු 1 / පැහැදිලි කිරීමට ලකුණු 1)
(2 × 5 = 10)

iv. එකඟ විය නොහැක.

ආර්ථික කාර්යක්‍ෂමතාවය ඇතිවීමට සම්පූර්ණ වියයුතු කොන්දේසි දෙකකි.

* නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්‍ෂමතාවය

* සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්‍ෂමතාවය

(ලකුණු 2)

මින් නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්‍ෂමතාවය නිෂ්පාදන හැකියා මායිම මත පිහිටි ඕනෑම භාණ්ඩ සංයෝගයකින් පෙන්නුම් කළ හැකි නමුත් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්‍ෂමතාවය පෙන්නුම් කළ හැක්කේ සමාජ වරණයට ගැලපෙන එක් ප්‍රශස්ත සංයෝගයකින් පමණි. ඒ සඳහා P.M.C. කොන්දේසියද ඉටු කළ යුතු වේ.

(ලකුණු 2)

- (02) i. - පූර්ණ අනමය ඉල්ලුම (Ped = 0)
 - අනමය ඉල්ලුම (Ped < 1)
 - ඒකීය නමය ඉල්ලුම (Ped = 1)
 - නමය ඉල්ලුම (Ped > 1)
 - පූර්ණ නමය ඉල්ලුම (Ped = ∞)

(නිවැරදිව ප්‍රභේද 5 දක්වා ඇත්නම් ලකුණු 4 දෙන)

- ii. - සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල
 - තාක්‍ෂණය
 - නිෂ්පාදකයන්ගේ අපේක්‍ෂා
 - රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති

- යෙදවුම් මිල
 - සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල
 - වෙළඳපොළේ සිටින නිෂ්පාදකයින්ගේ සංඛ්‍යාව
 - වෙනත් සාධක

(ලකුණු 4)

iii. පාරිභෝගික අතිරික්තය

වෙළඳපොළේ හුවමාරු කරගනු ලබන සමතුලිත භාණ්ඩ ප්‍රමාණය සඳහා පාරිභෝගිකයන් ගෙවීමට කැමති මිලත් සත්‍ය වශයෙන්ම ඔහු ගෙවන මිලත් අතර වෙනසයි.

(ලකුණු 1)

$$\text{ගණනය} = \frac{(\text{උපරිම ඉල්ලුම් මිල} - \text{සමතුලිත මිල})}{2} \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය}$$

(ලකුණු 1)

නිෂ්පාදන අතිරික්තය

සැපයුම් කරුවන් භාණ්ඩ සඳහා අපේක්‍ෂා කරන අවම මිලත් (ආන්තික පිරිවැය) සත්‍ය වශයෙන් ඔවුන්ට වෙළඳපොළේදී ලැබෙන මිලත් අතර වෙනසයි.

(ලකුණු 1)

විකල්ප පිළිතුරු :-

නිෂ්පාදකයාගේ අයහාරයෙන් මුළු විවලය පිරිවැය අඩුකළ විට ඉතිරිවන ප්‍රමාණයයි.

$$\text{ගණනය} = \frac{(\text{සමතුලිත මිල} - \text{අවම සැපයුම් මිල})}{2} \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය}$$

(ලකුණු 1)

- iv. අ) අධි ඉල්ලුම් සමීකරණය = 24-8p
 අධි සැපයුම් සමීකරණය = - 24 + 8p

(ලකුණු 2)

ආ) 24 - 8p = 0

24 = 8p

$\frac{24}{8} = p$

3 = p සමතුලිත මිල = 3

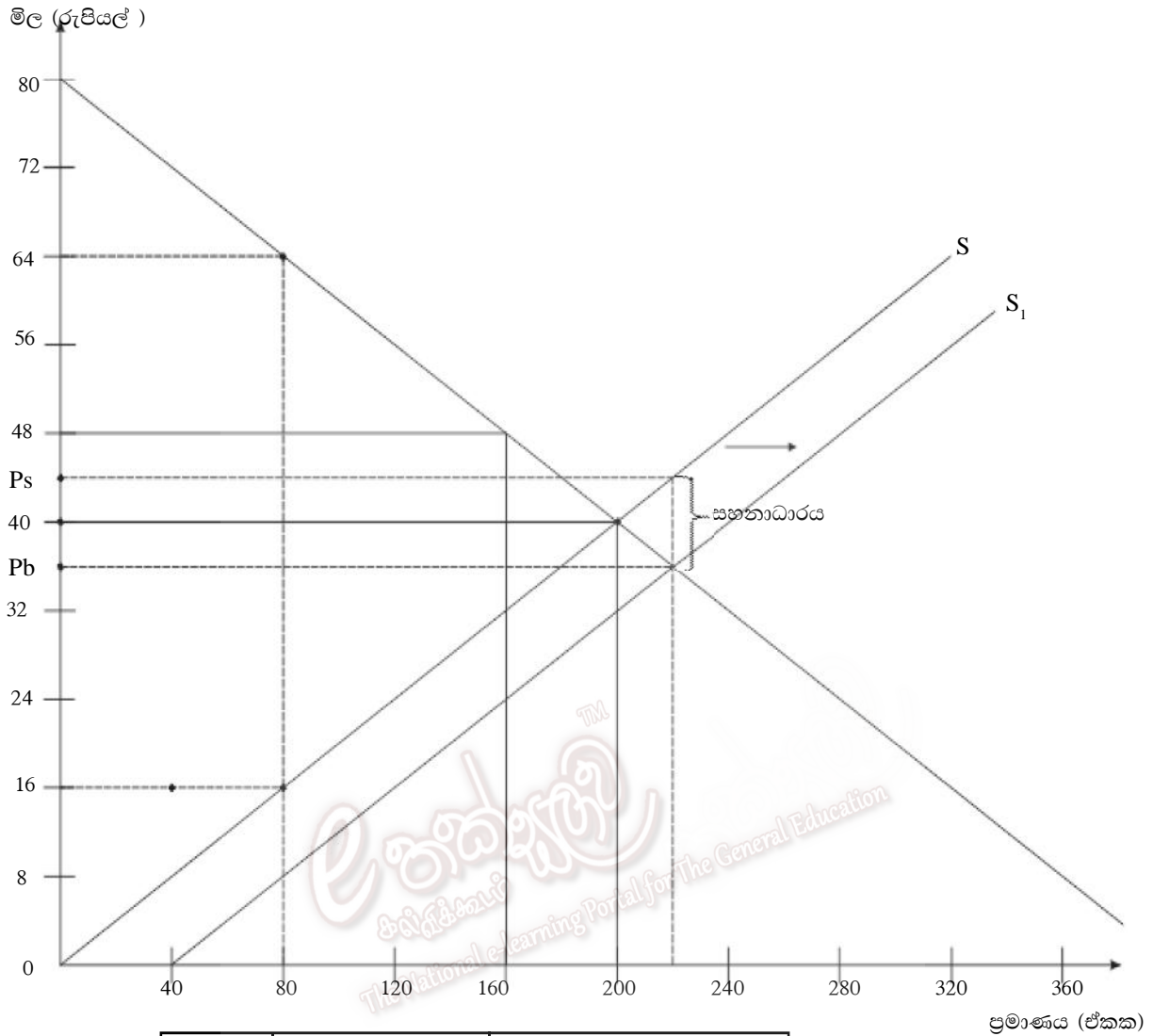
(ලකුණු 2)

v.

මිල ඉල්ලුම් නමයතාවය	මිල වෙනස්වීම	පාරිභෝගික පැහැදීම
-0.3	වැඩිවේ	වැඩිවේ
-1.2	වැඩිවේ	අඩුවේ
-0.5	අඩුවේ	අඩුවේ
-1.0	වැඩිවේ	වෙනස් නොවේ

(ලකුණු 4)

(03) i. අ) සමතුලිත මිල රුපියල් 40යි / සමතුලිත ප්‍රමාණය 200 (ඒකක)

මිල (රු)	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය	සැපයුම් ප්‍රමාණය (ඒකක)
0		0
16		80
48	160	
64	80	

අ) සමතුලිත මිල රුපියල් 40 යි. / සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 200යි.

(නිවැරදි රූප සටහනට ලකුණු 2 / සමතුලිත මිල, ප්‍රමාණය ලකුණු 2)

ආ) ගැනුම්කරුගේ මිල රුපියල් 36 යි / සැපයුම්කරුගේ මිල රුපියල් 44 යි.

(නිවැරදි රූප සටහනට ලකුණු 2 / ලකුණු 2)

ඉ) පාරිභෝගිකයා ලබන වාසිය රුපියල් 840යි. / නිෂ්පාදකයා ලබන වාසිය රුපියල් 840යි.

(ලකුණු 2)

ii. අ) මිල රුපියල් 10 යටතේ සැපයුම

$$Q_s = -2 + 2 \times 10$$

$$Q_s = 18$$

(ලකුණු 2)

ආ) වෙළඳපොළ මිල

$$18 = 30 - p$$

$$2p = 12$$

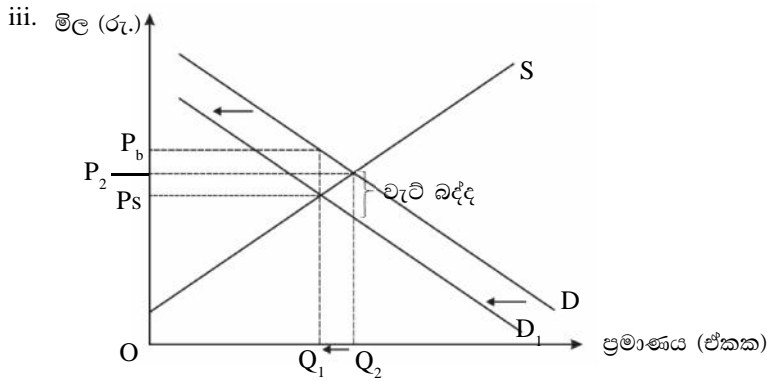
$$p = 6$$

(ලකුණු 2)

ඉ) උගණ පුර්ණ ගෙවීම

$$(10 - 6) \times 18 = \underline{\text{රුපියල් 72}}$$

(ලකුණු 2)

S = සැපයුම
 D = පැවති ඉල්ලුම
 D₁ = පාරිභෝගික බද්දක් පසු ඉල්ලුම
 P_b = ගැනුම්කරුගේ මිල
 P_s = සැපයුම්කරුගේ මිල

පාරිභෝගික වැටි බද්දක් පැනවූ විට සෘජුවම බදු ප්‍රමාණය ගැනුම්කරු මත පතිත වේ. භාණ්ඩය අලෙවිකරන වෙළෙඳුන් විසින් බදු මුදල ගැනුම්කරුගෙන් එකතුකරගෙන ආණ්ඩුවට බාරදෙයි. සැපයුම්කරුට බලපෑමක් නොවන නිසා බද්දට පෙර සැපයූ ආකාරයටම සැපයුම සිදුවේ. භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම්වක්‍රය වමට විතැන් වේ.

(නිවැරදි රූප සටහනට ලකුණු 2 / පැහැදිලි කිරීමට ලකුණු 2)

- (04) i. අ) ව්‍යාපාර ආයතනයක ගණකාධිකාර ලාභ ලබාගන්නේ ආයතනයේ මුළු අයභාරයෙන් සෘජු පිරිවැය (මූල්‍ය / ගෙවුනු / ප්‍රත්‍යක්‍ෂ) අඩුකිරීමෙනි. නමුත් ආර්ථික ලාභ ගණනයේදී මුළු අයභාරයෙන් සෘජු පිරිවැය පමණක් නොව වක්‍ර (ආරෝපිත / සැඟවුණු) පිරිවැය ද අඩුකළ යුතු නිසා ගණකාධිකාරී ලාභ ආර්ථික ලාභ වලට වඩා සෑම විටම වැඩිවේ. (ලකුණු 2)
- ආ) හිතවන ඵල නීතිය යනු ස්ථාවර සාධක වලටය විචල්‍ය ක්‍රමයෙන් වැඩිකරන විට යම් අවස්ථාවකින් පසු විචල්‍ය සාධකයේ සාමාන්‍ය ඵලදාව (Ap) හා ආන්තික ඵලදාව (Mp) අඩු වීමයි.

විකල්ප පිළිතුරු

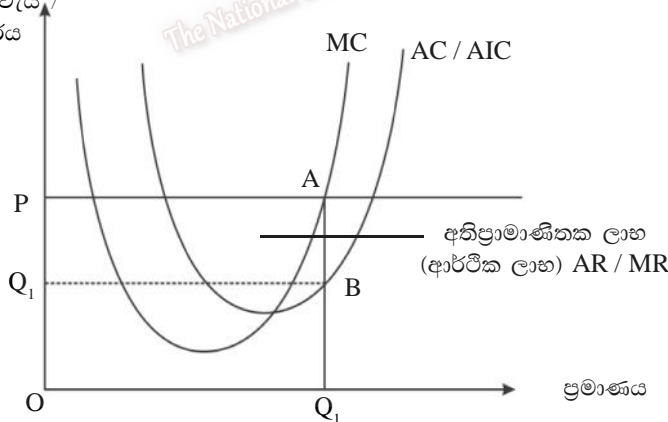
ස්ථාවර ධන වලට විචල්‍ය සාධක ක්‍රමයෙන් වැඩිකරන විට යම් අවස්ථාවකින් පසු මුළු ඵලදාව අඩුවන වේගයකින් වැඩිවීමයි. (ලකුණු 2)

උපකල්පන:-

- * විචල්‍ය යෙදවුම් සමජාතීය වීම * තාක්‍ෂණය වෙනස් නොවීම. (ලකුණු 1)

- ii. පූර්ණ තරඟ ව්‍යාපාර ආයතනයක වෙළෙඳපොළ මිලට කිසිදු බලපෑමක් කළ නොහැකි හේතුව නම් වෙළෙඳපොළආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් තිබීමත්, සමජාතීය භාණ්ඩ පැවතීමත් පාරිභෝගිකයාට වෙළෙඳපොළ පිළිබඳ පූර්ණ දැනුමක් පැවතීමත් නිසායි. වෙළෙඳපොළ පවත්නා මිල යටතේ සියලුම භාණ්ඩ අලෙවි කිරීමට සිදුවන බැවින් ආයතනයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය පූර්ණ නම් වෙයි. (ලකුණු 3)

- iii. මිල / පිරිවැය / අයභාරය

පූර්ණ තරඟ ආයතනයක් අති ප්‍රාමාණික ලාභ ලබන්නේ සාමාන්‍ය අයභාරය / මිල, සාමාන්‍ය පිරිවැයට වාඩා වැඩි විටදීය. (AR > AC) (ලකුණු 1)

ඉහත රූප සටහනට අනුව ආන්තික පිරිවැය වක්‍රය ධන බැවුමක් ගනිමින් ආන්තික අයභාරයට සමාන නිමැවුම A ලක්‍ෂ්‍යයට අදාළ Q₁ වෙයි. එම අවස්ථාවේ ඒකකයක පිරිවැය (සාමාන්‍ය පිරිවැය) P₁ වෙයි. එම නිසා ඒකකයක ශුද්ධ ලාභය P - P₁ වෙයි. එවිට අපනයන ලබන මුදල අතිප්‍රාමාණික ලාභය P P₁ AB කොටසෙහි වර්ගඵලයට සමාන වෙයි.

(රූප සටහන ඇතුලු පැහැදිලි කිරීම් සඳහා ලකුණු 3)

- iv. අ) * සැපයුම්කරුවන් / ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවකි.
 * ප්‍රවේශය අබාධ වෙයි.
 * ආයතනයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය පහළට බැවුම් වෙයි. (ප්‍රධාන කරුණු 2ක් තිබේ නම් ලකුණු 2යි)
- ආ) කිසියම් නිෂ්පාදන ආයතනයක් ආයතන දෙකක් හෝ වැඩිගණනක් භාණ්ඩයක් වෙළෙඳපොළට සපයන මිලට වඩා අඩු මිලකට මුළු වෙළෙඳපොළටම අවශ්‍ය භාණ්ඩ ප්‍රමාණය සැපයිය හැකිවීම ස්වභාවික ඒකාධිකාරය වේ. (ලකුණු 2)
- ඉ) එකඟ වේ. ව්‍යාපාර ආයතන වල ආර්ථික ලාභ ශුන්‍ය වන්නේ, සාමාන්‍ය අයභාරය (AR) සාමාන්‍ය පිරිවැයට (AC)

සමාන වනවිටදී හෝ මුළු අයහාරය (TR) මුළු පිරිවැයට (TC) සමාන වනවිටදීය.

මෙය ආයතනයකට සතුටුවිය යුතු තත්ත්වයකි. එනම්, ප්‍රාමාණික ලාභ ලබන තත්ත්වයකි. එහිදී නිෂ්පාදනයට යොදවා තිබෙන සියලුම සාධක වල ආවස්ථික පිරිවැය ආවරණය වන නිසා එය ආයතනයට සතුටු විය යුතු තත්ත්වයකි. (ලකුණු 3)

- (05) i. නිසියම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ (සාමාන්‍යයෙන් වර්ෂයක් වැනි කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ) රටක ආර්ථික ප්‍රදේශය ඇතුළත නිෂ්පාදනය කරන ලද සියලුම අවසාන භාණ්ඩ හා සේවාවල වටිනාකම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වේ. එය පහත පරිදි ගණනය කරයි.

කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල එකතුකළ අගය	XXX	
කාර්මික කටයුතුවල එකතුකළ අගය	XXX	
සේවා කටයුතු වල එකතු කළ අගය	XXX	
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු (සහනාධාර අඩුකළ පසු)	XXX	
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (වෙළඳ මිලට)	XXX	(ලකුණු 2)

දළ ජාතික ආදායම යනු රටක නේවාසිකයන්ගේ (පුරවැසියන්ගේ) සම්පත් වලින් කිසියම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ බිහිවූ සමස්ත ආදායමයි. වෙළඳපොළට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම ගැලපීමෙන් එය ලබාගනී.

වෙළඳපොළ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	XXX	
ශුද්ධ විදේශ ප්‍රාථමික ආදායම	XXX	
දළ ජාතික ආදායම	XXX	
ii. අ) සේවක ආදායම්	14,000	
දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	9,000	
මිශ්‍ර ආදායම්	800	
නිෂ්පාදනය මත වෙනත් ශුද්ධ බදු	500	
මූලික මිල ගණන් අනුව සමස්ත එකතුකළ අගය	24,300	(ලකුණු 2)
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු - සහනාධාර	5,900	
වෙළඳපොළ මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	30,200	(ලකුණු 2)
ආ) වෙළඳපොළ මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	30,200	
එකතුකලා :-		
විදේශ ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම	1,100	
	31,300	(ලකුණු 1)
ඉ) දළ ජාතික ආදායම	31,300	
ශුද්ධ විදේශ වර්තන සංක්‍රාම	2,500	
වැයකළ හැකි දළ ජාතික ආදායම	33,800	(ලකුණු 1)

- iii. නිෂ්පාදන කටයුතු නිසා පරිසරයට සිදුවන ප්‍රතිලාභ හා හානි තක්සේරු කරමින් ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීම හරිත ජාතික ගිණුම්කරණයයි.

හරිත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ගණනය කිරීමේදී නිෂ්පාදන කටයුතු වලින් පරිසරයට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ එකතු කරන අතර නිෂ්පාදන කටයුතු වලදී පරිසරයට වන හානිය තක්සේරු කිරීමෙන් ලැබෙන අගය අඩුකරනු ලබයි. (ලකුණු 2)

- iv. කිසියම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ විවිධ ආර්ථික කාරකයන් භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සඳහා වැයකරනු ලබන වියදම ව්‍යවහාර වියදම වේ. (කුටුම්භ, නිෂ්පාදන ආයතන, රජය විදේශ රටවල් යනාදී සියලුම ආයතන විසින් මිලට ගැනීමට සැලසුම් කරන ලද වියදම් ප්‍රවාහනයේ අගයයි.) (ලකුණු 1)

සමාහාර වියදමට අයත් සංරචක
 * පරිභෝජන වියදම (C)
 * ආයෝජන වියදම (I)
 * රජයේ මිලදීගැනීම් (G)
 * ශුද්ධ අපනයන (NX / X - M) (ලකුණු 1)

v. අ) කාන්දුවීම් (w) = විඳීම (J)

$$S + T + M = I + G + X$$

$$-600 + 0.2yd + 250 + 300 = 200 + 300 + 200$$

$$-600 + 0.2(y - 250) + 550 = 700$$

$$-650 + 550 + 0.2y = 700$$

$$0.2y = 700 + 100$$

$$y = \frac{800}{0.2}$$

$$y = 4000$$

(ලකුණු 4)

S = -600 + 0.2 yd / NX = X - M

NX = X - M		
-100 = 200 - M	M = 200 + 100	M = 300
y = KT × T		

= - 4 5 500
= - 200

$$KT = \frac{-6}{1-6} = \frac{-0.8}{1-0.8} = \frac{-0.8}{0.2} = -4$$

ජාතික ආදායම රුපියල් මිලියන 200කින් පහත වැටේ. (ගණනය කිරීම 2යි. පැහැදිලි කිරීමට 2යි)

(06) i. ව්‍යවහාර මුදල්

නෛසර්ගික වටිනාකමක් අන්තර්ගත නොවන නමුත් කිසියම් වටිනාකමක් නියෝජනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරනු ලබන කාසි හා නෝට්ටු වන අතර ව්‍යවහාර මුදල් රටකුළ ඕනෑම ගනුදෙනුවක් කිරීමට නීතියෙන් වලංගුවන අතර ව්‍යවහාර මුදල් පූර්ණ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුක්ත වේ. (ලකුණු 2)

බැංකු මුදල්

වෙක්පත් ලිවීම මගින් ප්‍රයෝජනයට ගතහැකි ඉල්ලුම් තැන්පතු වල ඇති මුදල් ශේෂ බැංකු මුදල් වේ. (වාණිජ බැංකුවල මහජනතාව නමින් ඇති ජංගම ගිණුම් ශේෂ බැංකු මුදල් වේ.)

පූර්ණ ද්‍රවශීල නොවූවක් ඒවා ඉහළ ද්‍රවශීලත්වයෙන් යුක්තයි.

විද්‍යුත් මුදල්

භෞතික මුදල් (කාසි හා නෝට්ටු) විද්‍යුත් ක්‍රමය භාවිතයෙන් ගබඩාකර තබා මෘදුකාංගයක් මගින් ගනුදෙනු සඳහා යොදාගන්නා ක්‍රමවේදය විද්‍යුත් මුදල් වශයෙන් හැඳින්වේ.

හරපත්, ණයපත්, E-banking, Easy cash. Bit coin විද්‍යුත් මුදල් සඳහා නිදසුන්ය. (ලකුණු 2)

ii. මුදලේ අගය යනු මුදල් ඒකකයක් මගින් මිලදී ගතහැකි භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය හෙවත් මුදලේ ක්‍රයශක්තියයි.

එය රටක මිල මට්ටම සමාන ප්‍රතිලෝම හෙවත් සෘණ සම්බන්ධතාවයක් පවතී. නිදසුන :- මිල මට්ටම ඉහළ යන විට මුදලේ ක්‍රය ශක්තිය පහළ වැටේ. (ලකුණු 2)

iii. ආර්ථිකයේ සමස්ත මිල මට්ටමෙහි හටගන්නා අඛණ්ඩ ඉහළ යාමක් උද්ධමනය ලෙස හඳුන්වයි. (ලකුණු 2)

උද්ධමනයට හේතු පැහැදිලි කිරීමේ ප්‍රධාන න්‍යායන් දෙකකි.

* ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමන න්‍යාය

* පිරිවැයෙන් තල්ලුවූණු උද්ධමන න්‍යාය

(ලකුණු 2)

සැපයුමට සාපේක්ෂව ඉල්ලුම වැඩිවීම නිසා භාණ්ඩ හා සේවාවල පොදු මිල මට්ටම ඉහළ යාම / සමස්ත ඉල්ලුමේ අතිරික්තයක් නිසා පොදු මිල මට්ටමේ ඉහළයාම ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමනයයි. (ලකුණු 1)

යෙදවුම් මිල ගණන් හෙවත් නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාම නිසා සමාහාර සැපයුම අඩුවීමෙන් භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ඉහළ යාම මගින් පොදු මිල මට්ටමේ ඉහළයාම පිරිවැයෙන් තල්ලුවූණු උද්ධමනයයි. (ලකුණු 1)

iv. * දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය / අරෝපිතක මිල දර්ශකය

* නිෂ්පාදක මිල දර්ශකය

(ලකුණු 2)

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ පවත්නා මිල සහ ස්ථාවර මිල යටතේ ගණනය කිරීමේදී පවත්නා මිල සහ ස්ථාවර මිල යටතේ ගණනය කිරීමේදී පවතින මිල මට්ටමේ ඉහළ යාම පිළිබිඹු කරන දර්ශකය ද.දේ.නි. අවධමනකය නම් වේ. එය පහත ආකාරයට ගණනය කරනු ලබයි.

$$\text{ද.දේ.නි. අවධමනකය} = \frac{\text{පවත්නා මිල අනුව ද.දේ.නි.}}{\text{ස්ථාවර මිල අනුව ද.දේ.නි.}} \times 100$$

(ලකුණු 1)

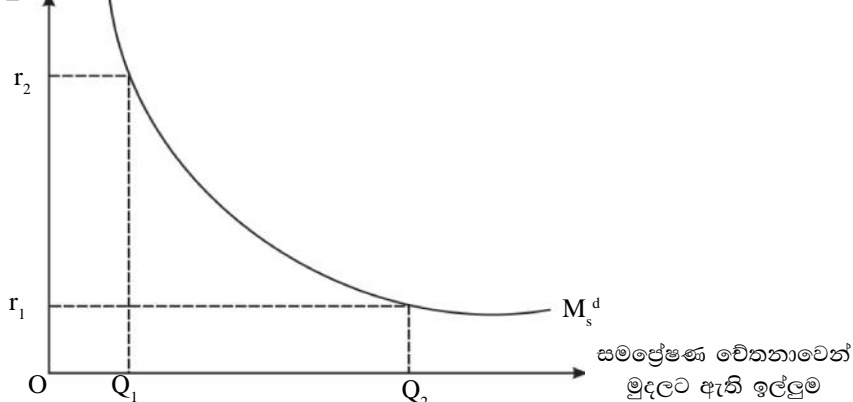
නිෂ්පාදක මිල දර්ශකය

දේශීය නිෂ්පාදකයන් විසින් ඔවුන්ගේ භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ලබන සාමාන්‍ය මිල ගණන්වල විචලනය මැනීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන මිල දර්ශකයයි. (ලකුණු 1)

v. පිළිණපත් වල මුදල් ආයෝජනය කිරීමෙන් අනාගතවාසි (ප්‍රතිලාභ) ලබාගැනීමේ අරමුණින් මුදල් ලඟ තබාගැනීම සමප්‍රේෂණ චේතනාවෙන් මුදලට ඇති ඉල්ලුමයි. නැතහොත් වත්කමක් ලෙස මුදල් ශේෂ ලඟ තබාගැනීමට ඇති කැමැත්තයි. (ලකුණු 2)

ජනතාව විවිධ වත්කම් ලඟ තබාගැනීමට පෙළඹෙන අතර සිය වත්කම් ගොනුවේ මුදල් හා පිළිණපත් අතර තේරීම් කිරීම පොලී අනුපාතිකය අනුව සිදුවේ. මේ අනුව පොලී අනුපාතිකය හා වත්කමක් ලෙස මුදල් ඉල්ලුම අතර ප්‍රතිලෝම / සෘණ සම්බන්ධතාවයක් ඇතිවේ. එම ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව පහත රූප සටහන මගින් පැහැදිලි වේ.

පොලී අනුපාතිකය

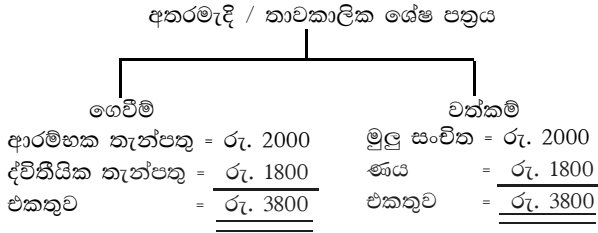
(ලකුණු 2)

(07) i. අ) පදනම් මුදල් අධි බලැති මුදල් වලට අයත් වන්නේ මහජනයා හා වාණිජ බැංකු සතු ව්‍යවහාර මුදල් සහ වාණිජ බැංකු මහ බැංකුවේ පවත්වාගෙන යන තැන්පතුය. නැතහොත් මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් සහ වාණිජ බැංකු සංචිතයි. මෙයින් මුදල් සැපයුමට අයත් වන්නේ මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් පමණි. එහෙත් මුදල් සැපයුමට ව්‍යවහාර මුදල් හා වාණිජ බැංකු ඉල්ලුම් තැන්පතු සහ විවිධ ආසන්න මුදල් ද ඇතුළත් වෙයි. (ලකුණු 3)

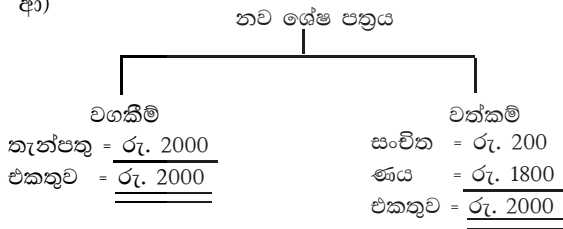
- ආ) * අධි සංචිත පැවතීම
 * ණය ඉල්ලුමක් පැවතීම
 * බැංකු ක්‍රමයෙන් මුදල් පිටතට කාන්දු නොවීම

(එක් කරුණකට ලකුණු 1 බැගින් ලකුණු 3)

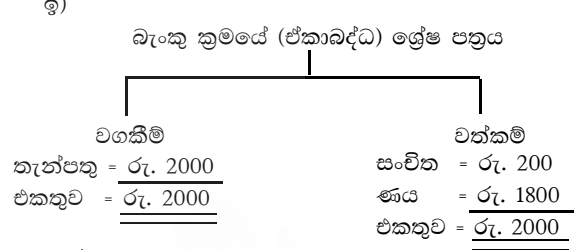
ii. අ)

ආ)

ඉ)

ආරම්භක තැන්පතු / සංචිත × තැන්පතු ගුණකය = මුළු තැන්පතු

$2000 \times 10 = 20000$

iii. අ) එක්තරා මුදල් වෙළඳපොළේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවන් පවතිනවිට මූල්‍ය වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතය පහත වැටීමට බලපෑම් කරන නිසා එය වළක්වාලීමට අතිරික්ත මුදල් තිබෙන වාණිජ බැංකු වලට මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල ආයෝජනය කිරීමේ අවස්ථාව සලසා ඇති අතර ඒ තුළින් අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ ඒකාබද්ධ මුදල් වෙළඳපොළේ පොලී අනුපාතිකය පහත වැටීම වළක්වා ලීමයි. (ලකුණු 2)

ආ) මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට වඩාත් වැදගත් වන්නේ සමාහාර ඉල්ලුමකට බලපෑම් කරන හේතූන්ය. මතුපිට උද්ධමනය තුළ ආර්ථිකයේ සියලුම භාණ්ඩ හා සේවා සැබෑ මිල ගණන් වල වෙනස්වීම් පිළිබිඹු කරන අතර එම මිල සැපයුම් කම්පන හෝ පරිපාලන තීරණ මත වෙනස් කරන ලද මිල ගණන් නිසා එම මිල ගණන් පදනම් කරගත් මතුපිට උද්ධමනය පිළිබඳ තොරතුරු අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම මහ බැංකුවට අපහසුය.

එම නිසා පරිපාලන මිල ගණන් හා සැපයුම් කම්පන හේතුවෙන් සිදුවන මිල ගණන් ඉහළ යාමට අදාළ භාණ්ඩ ඉවත් කොට ගණනය කරනු ලබන මූලික උද්ධමනය තුළ මහ බැංකු මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියට පාලනය කල හැකි (සමාහාර ඉල්ලුම) උද්ධමනයක් එමඟින් පිළිබිඹු කරන නිසා මතුපිට උද්ධමනයට වඩා මූලික (යටිදැරි) උද්ධමනය මහ බැංකුවට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට වඩාත් වැදගත් වෙයි.

(ලකුණු 3)

- ඉ) - බැංකු අංශය
 - තැන්පතු භාර ගන්නා වෙනත් මූල්‍ය ආයතන
 - විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන
 - ශ්‍රීවිසුම් ගත ඉතිරි කිරීමේ ආයතන

(ලකුණු 3)

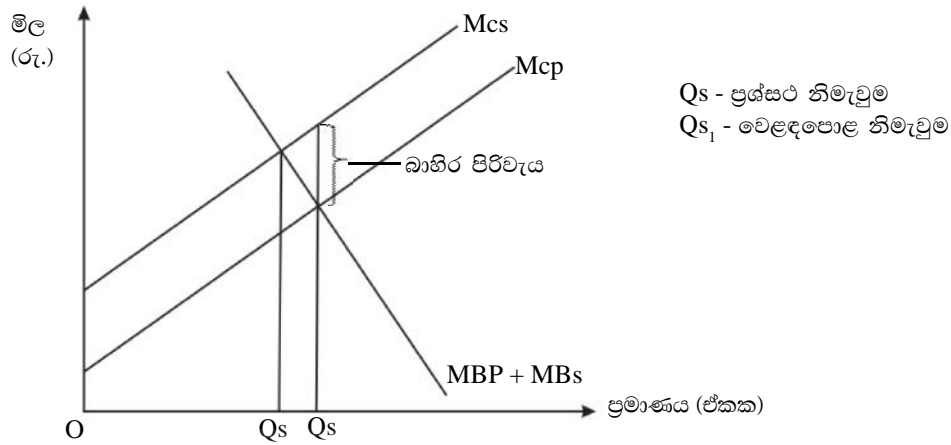
(කරුණු 4ටම ලකුණු 3යි. එකක් හෝ අඩුනම් ලකුණු 1යි)

(08) i. සම්පත් කාර්යක්ෂමව බෙදා හැරීමට රජය විසින් ඉටු කරන කාර්යයන්

- පොදු භාණ්ඩ සැපයීම
- ශුභ සාධක භාණ්ඩ සැපයීම
- අර්ධ පොදු භාණ්ඩ සැපයීම
- ඒකාධිකාරී තත්වයක් පාලනය කිරීම
- පොදු සම්පත් අධිපරිභෝජනය වැළැක්වීම
- බාහිරතා පාලනය කිරීම
- නියාමන ප්‍රතිපත්ති සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම

(ඕනෑම කරුණු 4කට ලකුණු 4)

ii. මෙය නිෂ්පාදනයේ සෘණ බාහිරතාවයකි. නිෂ්පාදන කටයුත්ත බාහිර පිරිවැයක් පවතිනවිට සමාජීය ප්‍රශස්ථ නිමැවුම ඉක්මවූ අධි නිෂ්පාදනයක් බිහිවේ. (ලකුණු 2)

(ලකුණු 2)

- iii. අ) - නිෂ්පාදන බදු - එකතු කළ අගය මත බදු
 - ආනයන බදු - ආදායම් බදු

ආ) 201-2017 කාල සීමාව තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ බදු ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 12.3% - 12.6 දක්වා වර්ධනය වී ඇත. (ලකුණු 2)

- iv. ව්‍යවස්ථාපිත බදු ආපාතය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ නීතිමය බදු බරයි. එනම් නෛතික වශයෙන් ආණ්ඩුවට බදු ගෙවිය යුත්තේ කවුරුන්ද යන්නයි. උදා :- භාණ්ඩයක් මත බදු පැනවූ විට එය රජයට ගෙවිය යුත්තේ භාණ්ඩය නිෂ්පාදනය කළ ආයතනයයි. (ලකුණු 2)

ආර්ථික බදු ආපාතය යනු සැබෑ බදු බරයි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ බද්දක් පැනවූ විට එය නිෂ්පාදනය හා පාරිභෝගිකයා අතර බෙදී යන ආකාරයයි. ය තීරණය වන්නේ අදාළ භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් හා සැපයුම් නම්‍යතාවය මතයි.

ඇතැම් විට නෛතික බදු බර පහසුවෙන්ම පාරිභෝගිකයාට විතැන් කළ හැකි අතර ඇතැම් අවස්ථාවලදී එය නිෂ්පාදකයාටම දැරීමට සිදුවේ. (ලකුණු 2)

- v. - බදු ගෙවීම් පැහැර හැරීම ඉහළ මට්ටමක පැවතීම
 - දිගුකාලීන බදු නිදහස් කිරීම් හා බදු විරාම ලබාදීම
 - බදු පදනම කුඩා වීම
 - බදු පරිපාලනයේ දුර්වලතා පැවතීම
 - බදු ක්‍රමයේ පවතින සංකීර්ණතා
 - බදු අනුපාත පහළ මට්ටමක පැවතීම
 - අන්තර් ජාලය හරහා භාණ්ඩ ගෙන්වීම

(ලකුණු 4)

- (09) i. වර්තන වියදම් යනු නැවත නැවත දැරිය යුතු වියදම් වේ. අදාළ වර්ෂය තුළ ඵදිනෙදා කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා දැරිය යුතු වියදම් හා සංක්‍රාම දීමනා මෙයට අයත් වේ. වියදම් කරන කාලය තුළම ආර්ථිකයට ප්‍රතිඵල ලබා දෙන වියදමකි.

ආර්ථික වර්ගීකරණය අනුව වර්තන වියදම්

- * භාණ්ඩ හා සේවා වියදම්
- * පොළී ගෙවීම්
- * වර්තන පැවරුම් (සංක්‍රාම) හා සහනාධාර

- ii. අතුරු අයවැයක් යනු එක් ආණ්ඩුවක් බලයට පත්ව සිටියදී ඉදිරිපත් කරන ලද අයවැය ලේඛනය සම්මත ව තිබියදී ඊට පසු බලයට පත්වන ආණ්ඩුවක් තමන්ට අශ්‍රය සංශෝධන ඇතුළත් කොට නැවත ඉදිරිපත් කරන අයවැය ලේඛනයයි.

- මෙය වැය යෝජනා පමණක් නොව අය යෝජනාද ඇතුළත් සම්පූර්ණ අයවැය ලේඛනයකි. (ලකුණු 2)

- අතුරු සම්මත ගිණුම යනු කිසියම් අනපේක්ෂිත සිදුවීමක් නිසා (යුද්ධමය තත්ත්වය, මැතිවරණ) නියමිත කාලයට පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත්කොට සම්මත කර ගැනීමට අපොහොසත් වන අවස්ථාවක එය සම්මත කර ගන්නා තෙක් ඉදිරි මුදල් වර්ෂය සඳහා ඒ ඒ අමාත්‍යාංශ විසින් දැරිය යුතු වියදම් රජයේ ඒකාබද්ධ අරමුදලින් වෙන්කර ගැනීම සඳහා තාවකාලිකව ඉදිරිපත් කරන වැය ලේඛනයයි.

- අතුරු සම්මත ගිණුමේ වැය යෝජනා පමණක් ඉදිරිත් කෙරේ. අතිරික්තයක් හෝ හිඟයක් නොමැත. (ලකුණු 4)

- iii. වර්තන ගිණුමේ ශේෂය / සමස්ත ගිණුමේ ශේෂය / ප්‍රාථමික ගිණුමේ ශේෂය / ශුද්ධ මූල්‍ය හිඟය (ලකුණු 4)

- iv. දේශීය ණය - වෙළඳපොළ ණය / වෙළඳපොළ නොවන ණය

බැංකු අංශය / බැංකු නොවන අංශය / මහ බැංකුව / වාණිජ බැංකු / ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකු / සේවක අර්ථසාධක අරමුදල / රක්ෂණ ආයතන

විදේශ ණය - ව්‍යාපෘති ණය / ව්‍යාපෘති නොවන ණය

- v. හිතකර තත්ත්වයන්

- වඩාත් ඵලදායී ලෙස නිෂ්පාදන සම්පත් නිෂ්පාදන කටයුතුවලට යෙදීමෙන් නිෂ්පාදනය සාර්ථක වීම
- රාජ්‍ය ඒකාධිකාරය අහෝසි වී තරගකාරී වෙළඳපොළක් බිහිවීම
- නිෂ්පාදනයේ ගුණාත්මක භාවය ඉහළ යාම
- ප්‍රාග්ධන හිඟයට පිලියම් යෙදවීම
- ව්‍යාපාරවලට කෙරෙන දේශපාලන බලපෑම ඉවත් වීම

- කරගයට විවෘත වීම
- අභිතකර තත්ත්වයක්
- සමාජ ශුභසාධනය නොසලකා හැරීම
- ආණ්ඩුවේ ඒකාධිකාරයක් වෙනුවට පොද්ගලික ඒකාධිකාරයක් බිහිවීම
- සේවක අභිප්‍රේරණය දුර්වල වේ.
- පොදු දේපළ කොල්ලකෑම

- (10) i. - සෑම ආර්ථිකයකටම තමන් සතු සීමිත සම්පත් උපරිම කාර්යක්ෂමතාවයෙන් පරිහරණය කිරීමට අවස්ථාව ලැබේ.
 - තම රටකුළු නිෂ්පාදනය කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් නොමැති ඕනෑම භාණ්ඩයක් සේවාවක් පරිහරණය කිරීමට ඕනෑම රටකට අවස්ථාව ලැබේ.
 - ප්‍රවාහනය, බැංකු, රක්ෂණ කටයුතු වැනි සේවාවන් රැසක් වර්ධනය කර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබේ.
 - විදේශ වෙළෙඳස මගින් වැඩිදියුණු වන ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා නිසා විදේශ ආයෝජන විදේශ ආධාර ආදිය තම රටේ දියුණුව සඳහා ලබාගත හැකිවේ.
 - සම්පත් හා තාක්ෂණය දැනුමෙන් දුර්වලට රටවලට තම තාක්ෂණික දැනුම, නව නිපැයුම, පරිහරණය කිරීමට අවස්ථාව ලැබේ.
 - විශාල ප්‍රමාණයක භාණ්ඩ හා සේවා අඩුමිල ගණන් යටතේ පරිභෝජනය කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ.
 - රටවල් අතර දේශපාලනික, සංස්කෘතික සමාජීය සම්බන්ධතාවයන් ගොඩනගා ගැනීමට හා ශක්තිමත් කර ගැනීමට අවස්ථාව සැලසේ. (ලකුණු 1 × 4 = 4)

ii. කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය කිරීමෙහි ලා ආර්ථික ඒකකයකට තවත් ආර්ථික ඒකකයකට සාපේක්ෂව එම භාණ්ඩය හෝ සේවාව අඩු පිරිවැයක් සහිතව හෝ වැඩි ඵලදායීතාවයක් සහිතව නිෂ්පාදනය කළහැකි තත්ත්වය නිරූපණය වාසියක් ලෙස අදහස් කෙරේ.
 කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය කිරීමේදී එක් ආර්ථික ඒකකයක් තවත් ආර්ථික ඒකකයකට සාපේක්ෂව අඩු ආවස්ථික පිරිවැයක් සහිතව එම භාණ්ඩය හෝ සේවාව නිෂ්පාදනය කළහැකි නම් එම තත්වය සාපේක්ෂව වාසි ලෙස හැඳින්වේ. (ලකුණු 4)

iii. අ) පරිගණකය යන්ත්‍ර ආවස්ථික පිරිවැය චිනය = $\frac{06}{12} = 0.5$
 පරිගණකය යන්ත්‍ර ආවස්ථික පිරිවැය කොරියාව = $\frac{2}{8} = 0.25$

පරිගණක යන්ත්‍ර නිෂ්පාදනයේ සාපේක්ෂ වාසි පවතින රට කොරියාව වේ. / අඩු ආවස්ථික පිරිවැය 0.25 (ලකුණු 1)
 රූපවාහිනී යන්ත්‍ර චිනය = $\frac{06}{12} = 2$
 රූපවාහිනී යන්ත්‍ර කොරියාව = $\frac{2}{8} = 4$

- iv. අ) රූපවාහිනී යන්ත්‍ර නිෂ්පාදනය වූ ආවස්ථික පිරිවැය චිනයේ ඇත. (ලකුණු 1)
 අ) රූපවාහිනී යන්ත්‍රයක් සහ පරිගණක 2ට වැඩි 4 ට අඩු ඕනෑම අනුපාතයක් තුළ පරිගණක යන්ත්‍රයක් සඳහා රූපවාහිනී 0.25 ට වැඩි 0.5ට අඩු අතර ඕනෑම අනුපාතයකි. (ලකුණු 1)
 අ) - සලාක හෙවත් කෝටා නියම කිරීම
 - දේශීය නිෂ්පාදකයින් දිරිගැන්වීම් හෝ සහනාධාර ලබාදීම
 - ප්‍රපාතනය (dumping)
 - ස්වේච්ඡාවෙන් අපනයන සලකා පවත්වා ගෙන යාම
 - විදේශ විනිමය පාලනය
 - අපනයන ආනයන පාලන සීමා නියම කිරීම
 - වෙළඳ සම්බාධක පැනවීම
 - පරිපාලන හා තාක්ෂණික ප්‍රමිතීන් නියම කිරීම (ලකුණු 1 × 4)

v. ප්‍රධාන ගිණුම් - ජංගම ගිණුම / ප්‍රාග්ධන ගිණුම / මූල්‍ය ගිණුම (ලකුණු 4)

vi. වෙළඳ අනුපාතිකය
 ආනයන ඒකකයන් ලබා ගැනීම සඳහා අපනයනය කළයුතු භාණ්ඩ ඒකක ප්‍රමාණය වෙළඳ අනුපාතයෙන් දැක්වේ.

$$\text{වෙළඳ අනුපාතය} = \frac{\text{අපනයන මිල දර්ශකය}}{\text{ආනයන මිල දර්ශකය}} \times 100$$
 (ලකුණු 2)

දේශීය මුදල් ඒකකය විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක මට්ටමක්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක දේශීය මුදල් ඒකක බවට පරිවර්තනය කෙරෙන අනුපාතය විදේශ විනිමය අනුපාතය ලෙස සැලකේ. (ලකුණු 1)
 කිසියම් මුදල් ඒකකයක මිල තවත් මුදල් ඒකකයකින් ප්‍රකාශ කිරීම විනිමය අනුපාතිකය වේ. (ලකුණු 1)